

violència, res més. Ningú, amb la representació que tenen, ocupa tant. Si ocupen aquest espai és perquè fan servir mitjans que la resta no fa servir. De vegades s'intenta actuar amb ells amb racionalitat, quan allò que volen és tot i a la seua manera."

"Zapatero –assenyala Elorza– no pot dir que aspira a seguir amb cap procés de pau: mencionar-ho és caure en la trampa d'ETA, dir-los que continuen matant, que com més pals em peguen, més feliç sóc i més hi insistiré. Com he dit, al futur caldrà buscar una altra treva, però amb garanties, que ETA no s'ho prenga com una ocasió per a recuperar-se –com ja va passar al 1998– i amb idees clares sobre allò que se'ls ofereix. Ells han parlat, han fixat els seus objectius, s'han enfadat..., han tingut un monopoli absolut del discurs, mentre que el Govern només ha tingut bones intencions, sense traçar cap pla: quins eren els seus límits, on podia i on no podia haver-hi negociació."

Zabaleta agraeix les declaracions de Zapatero, que no ha donat per mort un procés que ha finiquitat el ministre Rubalcaba, i acusa el PP; "És el PP qui realment vol dur la situació a un carreró sense eixida, l'únic que ha donat arguments a ETA per a fer aquest atemptat. El PP vol que tornen les restriccions polítiques. Demanem que el Govern de l'estat mantinga les possibilitats del diàleg obertes, encara que aquest diàleg, amb qui no manté la seua paraula, s'ha posat molt i molt difícil."

Qui també vol ser optimista és Francisco Letamendia: "És impossible no tornar a intentar-ho. Serem l'únic poble i l'únic estat amb una situació com aquesta a la Unió Europea? Cal tomar a intentar-ho. A ETA se li demanarà més, però també els bascos demanarem molt més als partits polítics i al Govern espanyol, que no opte per una indefinició absoluta, que no diga que sols li preocupa la fi del terrorisme. Ací hi ha un conflicte amb més d'un segle d'existència. És hora de posar-li solució. Que no pensen que se solucionarà deixant-ho ETA, perquè, desgraciadament, això no passarà mai."

Letamendia, a més, avisa: "La Constitució i l'Estatut, el model català, no serveix per resoldre el problema basc."

Víctor Maceda

José Luis Rodríguez Zapatero i el ministre de l'Interior, Alfredo Pérez Rubalcaba. Són els dos grans perdedors polítics d'aquest procés que no ha arribat a bon port.

Buscant arguments per seguir

L'atemptat que ha liquidat un procés de pau que semblava més treballat i versemblant que qualsevol altre obre un nou escenari en la política espanyola. Zapatero sembla que continua buscant la pau, però el problema el té per arribar a les urnes amb garanties.

Ja no hi ha procés de pau. I és evident que això tindrà una repercussió política sonada en la política espanyola. A partir d'ara són moltes les preguntes i molt poques les respostes. Només està clar que a José Luis Rodríguez Zapatero i al seu govern se'ls ha passat la tanda, si més no aquesta legislatura. Després de més d'un any dedicat a les paraules i de no haver entrat en el terreny dels fets –una possibilitat que ara encara faria, però, més traumàtic el fracàs– ETA ha tibat la corda fins a trencar-la, i l'atemptat de Madrid ha deixat en evidència la poca solidesa que tenia el pro-

cés de pau. Un atemptat que, tal com es va veure dijous passat a Atxondo (Biscaia), no serà l'últim.

Molt bé se les haurà d'empescar Zapatero per esgotar la legislatura exhibint un mínim d'iniciativa política. Esgotar-la és el que preveia, el que li recomanen que faci tots els manuals –té suports de sobres al Congrés– i també el seu partit. Però allargar una legislatura agònica sembla, a hores d'ara, difícil de justificar. Només si qualla un nou pacte antiterrorista de caràcter incloent, amb tots els partits del Congrés, el president espanyol podrà, amb l'argument de posar en marxa una nova política per

desmantellar ETA, encarar el tram final de la legislatura amb solvència.

Durant aquests quasi tres anys el Govern socialista ha optat per fer una política presidencialista que ha dut Zapatero a ocupar gran part de l'espai mediàtic reservat al Govern i ha posat en pràctica una "agenda reformista" que, per ara, sembla esgotada. Així, s'està acabant de reformar l'autogovern de les autonomies, s'han aprovat lleis com la d'ensenyament, la de dependència, la d'universitats, la d'unions homosexuals o projectes com la reforma fiscal. La feina important està, doncs, gairebé acabada.

Fins al març del 2008 només la gestió del procés de pau —que, malgrat tot, s'havia d'allargar encara més enllà— semblava justificar la continuïtat. La primera assignatura de l'any amb el nou escenari polític serà, per tant, buscar els incentius que permetin al PSOE esgotar la legislatura per, d'aquesta manera, allunyar al màxim el fracàs de Zapatero en el procés —un element indiscutible de desgast— de les eleccions generals.

El cap de l'executiu estatal no és, però, l'únic damnificat del trencament de la treva d'ETA sense previ avís. Com admeten alguns dirigents del PSOE en privat, potser cobrant-se velles factures, "si el dia abans de l'atemptat va ser tan optimista és perquè algú, qui pilotava el procés i liderava la negociació, el va deixar amb el cul a l'aire". Aquest no és altre que el ministre de l'Interior, Alfredo Pérez Rubalcaba, que fins a l'actualitat s'havia erigit en el millor negociador dels socialistes per a qualsevol assumpte: ja es podia tractar del pacte antiterrorista de l'any 2000, les lleis al Congrés o l'Estatut català. Allà hi havia el Fouché del Cantàbric. L'antic portaveu de Felipe González se'n sortia amb una murriera envejable. Ara ha fallat en els càlculs, i la seva posició, al partit —on no ha tingut mai excessiu predicament— i al Govern, queda molt tocada.

Per això, conscient com és de la bilis que contra ell va acumular el PP després dels atemptats de l'11-M a Madrid, ha optat per buscar-se refugi polític. Ara per ara aquest no és altre que el pacte antiterrorista que ell mateix va negociar amb Javier Zarzalejos —aleshores secretari general de la presidència amb José María Aznar—. Això des-

activaria les crítiques dels populars, els quals, ara que falten quatre mesos per als comicis autonòmics i municipals, desitgen obtenir els rèdits polítics del fracàs d'un diàleg ETA-estat que ells, de manera arriscada i inèdita, mai no van avalar i, per tant, consideren justos.

Rubalcaba ha usat en el procés de pau la mateixa estratègia que el va fer triomfar en l'Estatut català. Ha intentat no donar res, no dir sí a res però tampoc no a res, per arribar així a un punt on fer marxa enrere fos ja molt costós per a l'altra part. Després de més de tres anys sense matar, però, ETA ha decidit assumir el cost en veure que eren insignificants els avenços que, quant a la situació dels militants de l'organització, i al

el fracàs del que era el repte més important de la seva primera legislatura a la Moncloa. Per això recorre a declaracions que cavalquen entre la frivolitat i l'optimisme injustificat quan es nega a certificar la defunció del procés de pau. Seran els sectors més conservadors del seu partit, els barons temerosos del cost electoral immediat i els mitjans de comunicació del grup Prisa els que el faran rectificar i l'obligaran a enterrar a la runa del pàrquing de la T4, almenys per ara, un procés de pau que l'intransigent sector dur d'ETA tampoc no ha tingut gaire interès a deixar que prosperi.

Caldrà veure de quina manera usa ara el Govern del PSOE els cossos i les forces de seguretat de l'estat i el seu

Al 2000, PP i PSOE van signar el Pacte per les llibertats i contra el terrorisme.

marc polític de relació entre Euskal Herria i Espanya, Madrid estava disposat a concedir. De tot aquest escenari, l'opció política de l'esquerra abertzale, que continuarà fora de la llei, en serà la més perjudicada.

De reunions, és evident que n'hi ha hagut, més d'una i de dues, tot i que el Ministeri de l'Interior es resisteix a donar detalls sobre quins han estat els negociadors de les parts i on s'han dut a terme les trobades. Es desmenteix, però, que la capital administrativa de Turquia les hagi pogut acollir com ho va fer la suïssa Zuric el 1998.

De moment, però, Zapatero sembla poc disposat a reconèixer públicament

aparell judicial, especialment la fiscalia, que dirigeix Cándido Conde-Pumpido, que fins ara ha atès de manera disciplinada els desitjos de la Moncloa. Si s'activa de nou la maquinària repressora no solament contra ETA, sinó també contra tot allò que es considera el seu entorn social i polític, la solució al conflicte basc s'allunyarà. Zapatero decidirà en els propers mesos si vol donar una altra oportunitat a la pau o, per contra, vol ser l'enèsim president espanyol que intenti la derrota "militar" d'ETA.

*Ferran Casas
Madrid*